

koji će razotkriti vrlo suptilne odnose što ih sada jedva da smo svjesni. Oni premrežuju i porabu standardnoga jezika i narodne govore u svoj njihovoj raznolikosti.

U tome smislu, i opet smislu pragmatički vrlo važnom, postoji hrvatski jezik i kao skup narodnih govora obilježenih zajedničkim obilježjem toga uzajamnog djelovanja i funkcionalno povezanih upravo njime. Tako se Hrvati i sporazumijevaju na svojem hrvatskom jeziku bez obzira na narječne razdjelnice i često preko njih. U standardnome jeziku i u narječjima oni dijele i razmjenjuju zajednički kulturni identitet.

Rekli smo, hrvatski jezik nisu samo čakavci, kajkavci i štokavci jedni pored drugih i jedni bez drugih, kako je to do skrajnjih granica u nas zaoštrio, upravo karikirao, najnoviji pokušaj preporoda mladogramatičarske jezikoslovne misli, nego su to čakavci,

kajkavci i štokavci koji, polazeći svaki od svojega, mnogo i stalno razgovaraju jedni s drugima. Stoljećima su čitali, prepisivali, redigirali i po svojem jezično stilizirali iste knjige. Slušali kako se čita iz njih i sve više ih i sami čitali. Time su njihove raznolike južnoslavenske jezične osobine i osobitosti izbrušene stoljećima jedne o druge. Taj i takav hrvatski priznat je danas međunarodnom normizacijom kao jedan od jezika na svijetu. Na nama je da jezičnom naobrazbom, kako školovanjem, tako i spontanom jezičnom kulturom, budemo dorasli tomu bogatom kulturološki definiranom sadržaju. Onda će i svi ostali priznati hrvatski jezik, ne samo formalnom normizacijom. A moći će se i bez nepotrebnih šumova započeti ozbiljan razgovor o dotjerivanju i prilagođivanju stabilne, a elastične, norme hrvatskoga standardnog jezika sve novim i novim zahtjevima.

Radoslav Katičić

HRVATSKI JEZIK I EUROPSKA UNIJA

(Dodatak članku iz prošloga broja)

U prošlom broju Jezika objavljen je moj članak pod naslovom Još o hrvatskome jeziku u Europskoj Uniji, a sad je potrebno taj članak dopuniti jer je hrvatski jezik još uvijek u stvarnoj opasnosti da ne bude prihvaćen u EU u svojem autentičnome imenu i liku, a jedan važan podatak o toj opasnosti nisam naveo.

Dok sam pisao članak, znao sam za izjavu francuskoga predsjednika Nicolasa Sarkozyja koju je dao početkom studenoga, ali podatak o tome nisam mogao naći, zametnuo mi se među nesređenim papirima. Sad sam

ga našao u novinskome izresku, doduše bez nadnevka i naslova novina, ali zato nije ništa izgubio na svojoj važnosti. Prepisujem:

»Najnoviji problem nastao je nakon izjave razbarušenoga francuskoga predsjednika Nicolasa Sarkozyja da njegova država zastupa stajalište kako u uniji treba štedjeti. Sarkozy se zalaže da bi bio dovoljan jedan povjerenik za „zemlje koje dijele zajedničko kulturno naslijeđe“, što je odmah „pročitano“ kao ponovno trpanje Hrvatske u zajednički koš sa Srbijom, miljenicom Pariza i Londona. Na tu je objavu reagirala austrijska šefica diplomacije Ursula Plassnik i nazvala je i ne tako lošom ljetnom šalom...«.

Ne trebam govoriti tko je Nicolas Sarkozy, ali je dobro naglasiti da je on veoma utjecajan čovjek ne samo zbog položaja na

kojem se nalazi nego i zato što je na tome položaju veoma aktivan pa ga je belgijski tje-dnik *European Voice* u konkurenciji sa šest europskih političara proglasio političarom 2008. godine. Bilo je i prijedloga da bude kandidiran za budućeg predsjednika Europe kao političar koji ima najveći autoritet, ali i ideje kako voditi EU.

Sarkozy očito nije dobro upućen u problem o kojem govori. On ne zna da takvoga književnoga jezika kao što je hrvatski nema na svijetu, dovoljno je nekoliko rečenica da se to vidi, ali nije Sarkozy jedini koji slično misli. Kad već dopunjujem svoj članak, spomenut ću i austrijskoga političara Erharda Buseka koji je izjavio kako bi zbog problema između Hrvatske i Slovenije „sve zemlje zapadnog Balkana mogle u paketu ući u EU. Buseka mnogi u relevantnim međunarodnim krugovima svrstavaju u onu skupinu političara koji još nisu prežalili propast Jugoslavije“. (Vjesnik, 30. 12. 2008.)

Kad se nađu na okupu snage koje sam spomenuo u prošlom članku kao Charles Tannock, pa Nicolas Sarkozy i drugi „štedljivci“, pa srpski jezikoslovci unitaristi poput dr. Miloša Kovačevića, dr. Branislava Ostojića, dr. Miloša Okuke, dr. Ivana Klajna, europski jezikoslovni i politički neupućenici, unitaristi, jugonostalgičari, a njih ima podosta, hrvatska bi se strana mogla naći u izrazitoj manjini. Istina, takvih Europa ne može naći među hrvatskim jezikoslovcima osim dr. Snježane Kordić, koja kao jedina ne znači mnogo, ali bi njezina riječ u takvome kolu mogla nešto značiti na štetu Hrvatske, a Hrvati označeni kao „nacionalisti“ mogli bi izgubiti konačnu bitku za samostalnost hrvatskoga jezika u EU, što bi bila katastrofa za Hrvatsku i jedan od znakova majorizacije u EU. Zato hrvatske pregovaračke snage moraju biti posebno oprezne da se to Hrvatskoj ne dogodi i da ova bojazan ne bude opravdana.

Stjepan Babić

RJEČNIK ZA NAJMLAĐE ŠKOLARCE

Prvi školski rječnik

Školska knjiga – Institut za hrvatski
jezik i jezikoslovlje

Zagreb, 2008., 225 str.

U suradnji Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje i nakladničke kuće Školska knjiga u studenome 2008. godine objavljen je Prvi školski rječnik skupine suradnika: glavne urednice Dunje Brozović Rončević, uredničâ Lane Hudeček i Milice Mihaljević i autora Ankice Čilaš Šimprage i Kristiana Lewisa iz Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje te vanjske suradnice Ljiljane Jojić.

U Prvome su školskom rječniku opisana značenja 2500 riječi te će zahtjevniji, tj. stariji korisnici, šira i iscrpnija objašnjenja značenja općih te posebno strukovnih riječi (primjerice životinja i biljaka) kao i riječi koje ne pripadaju književnom jeziku (npr. familijarni izrazi, regionalizmi i žargonizmi) morati potražiti u kojemu drugom rječniku. Međutim, učenici prvih i drugih razreda osnovne škole, kojima je namijenjen, od Prvoga će školskog rječnika imati mnogostruku korist – Rječnik nije samo priručnik za čitanje, zbog bogato opremljenoga DVD-a korisnicima je omogućen intermedijski pristup podacima.

Uvodni je dio Rječnika, u kojemu je ukratko i sažeto opisana struktura rječničkoga članka, primjeren rječniku najmla-